

กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษา ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ

The Procedure to Construct Thai Nationalism Ideology
by Linguistic Strategies in Wannawat's Historical Novels

3

วันที่รับบทความ : 26 มีนาคม 2562
Received: March 26, 2019

วันที่แก้ไขบทความ : 15 พฤษภาคม 2562
Revised: May 15, 2019

วันที่ตอบรับบทความ : 5 มิถุนายน 2562
Accepted: June 5, 2019

ภัทราภรณ์ เกิดศักดิ์¹
จุฑามาศ ศรีระชา²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ ข้าบดินทร์ และหนึ่งด้าวฟ้าเดียว โดยใช้ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ของ นอร์แมน แฟร์คลาฟ

ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณมีกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษา 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สหบท พบว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณมีระเบียบทางวาทกรรม ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ และสมมติฐานที่มีความสัมพันธ์กับตัวบทประเภทอื่น เพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์กับงานเชิงวิชาการ 2) การวิเคราะห์ตัวบททางภาษา พบว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณมีกลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อความหมายเชิงบวกเกี่ยวกับความเป็นไทยและความรักต่อชาติไทย กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อความหมายเชิงลบเกี่ยวกับไทยเป็นผู้ถูกกระทำและข้าศึกเลวร้าย อีกทั้งยังมีกลวิธีทางภาษาเพื่อแก้ต่างให้บุคคลและช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ ทำให้จุดบกพร่องในด้านการปกครองของผู้นำประเทศในอดีตนั้นกลายเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผล อุดมการณ์รักชาติไทยนี้สอดคล้องกับอุดมการณ์กระแสหลักในสังคมไทย จึงทำให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย

คำสำคัญ : กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทย, กลวิธีทางภาษา, นวนิยายอิงประวัติศาสตร์, วรรณวรรณ

¹ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Corresponding author, E-mail: beam.nui54@gmail.com

² อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The research on “the procedure to construct Thai nationalism ideology by linguistic strategies in Wannawat’s historical novels” aimed to study the procedure to construct Thai nationalism ideology by linguistic strategies in two of Wannawat’s historical novels including: Kha Bodin and Neung Dao Fah Diew using critical discourse analysis theory according to Norman Fairclough’s linguistic conception.

The results indicated that Wannawat’s historical novels had two types of procedure to construct Thai nationalism ideology by linguistic strategies including: 1) intertextuality analysis which found that Wannawat’s historical novels had discursive method, restated phrases and hypothesis that related to other types of text in order to illustrate relationship of connection between historical novel and academic work and 2) linguistic text analysis which found that Wannawat’s historical novels had linguistic strategies to convey positive meanings about Thainess and Thai patriotism and linguistic strategies to convey negative meanings about Thais as victims and the enemies were bad as well as had strategies to defend the person and historical period to make the deficient governance of the leaders in the past become reasonable. This Thai nationalism ideology was in line with the mainstream ideals in Thai society; therefore, Wannawat’s historical novels was accepted in Thai society.

Keywords : The Procedure to Construct Thai Nationalism Ideology, Linguistic Strategies, Historical Novels, Wannawat

บทนำ

อุดมการณ์ (Ideology) เป็นชุดความคิดที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อตอกย้ำให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกต่าง ๆ และอาจนำไปสู่การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับอุดมการณ์นั้น ๆ อุดมการณ์กระแสหลักของคนไทยคืออุดมการณ์รักชาติไทย (สุพรรณฯ ภัทตรนิกร, 2557 ก, น. 112) เนื่องจากคนไทยทุกคนได้รับการปลูกฝังจากรุ่นสู่รุ่น จากสถาบัน และสื่อต่าง ๆ ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน ทำให้อุดมการณ์นี้กลายเป็น “ธรรมชาติ” ที่คนในชาติยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง และต้องปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความรักชาตินั้นด้วยการทำประโยชน์และเสียสละเพื่อชาติ

อุดมการณ์รักชาติไทยนิยมแทรกไว้ในงานวรรณกรรมโดยเฉพาะนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (สุพรรณฯ ภัทตรนิกร, 2557 ก, น. 112) เนื่องจากประวัติศาสตร์แต่ละช่วงสมัยมีเหตุการณ์สำคัญที่สามารถปลุกกระตุ้นความรักชาติได้ รวมทั้งการที่ผู้แต่งนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์เป็นสมาชิกในสังคมไทย ย่อมได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์นี้จากสถาบันต่าง ๆ จึงได้ถ่ายทอดอุดมการณ์รักชาตินี้ผ่านตัวบทนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ตนประพันธ์ขึ้น ทำให้ผู้อ่านนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ได้รับการตอกย้ำอุดมการณ์รักชาติมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มองเห็นกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติในนวนิยายได้คือ แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลาฟ (สุพรรณ ภัคตรนิกร, 2557 ก, น. 112) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา อุดมการณ์ และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม นำไปสู่การวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีทางภาษาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระดับเสียง คำ ประโยค การพิจารณาการจัดเรียงองค์ประกอบของตัวบท และการเชื่อมโยงกับข้อความที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย การใช้แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์จึงช่วยให้เข้าใจกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยที่มีความสัมพันธ์กับชุดวาทกรรมความรักชาติที่มีอยู่แล้วในสังคมไทยด้วย

สำหรับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่เลือกศึกษาคือ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ ได้แก่ นวนิยายเรื่องหนึ่งด้าวฟ้าเดียว และนวนิยายเรื่องข้าบดินทร์ เนื่องจากงานเขียนของวรรณวรรณมีลักษณะเด่นในแง่มุมมองของการค้นคว้าข้อมูลประกอบการประพันธ์ที่ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของนวนิยาย (อรองค์ ชากร, 2553, น. 206) จึงได้รับความนิยมนำไปสร้างเป็นละคร และได้รับเสียงชื่นชมจากทั้งคนไทยและต่างชาติเป็นจำนวนมาก นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดกระแสรักชาติหมั่นเวียนอยู่ในสังคมไทยอีกครั้ง โดยนวนิยายทั้งสองเรื่องนี้มีเนื้อหาอิงประวัติศาสตร์ชาติไทยในช่วงที่มีศึกสงครามกับต่างชาติ โดยสามารถเรียงตามลำดับช่วงเวลาได้ดังนี้

1. **นวนิยายเรื่องหนึ่งด้าวฟ้าเดียว** เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยในช่วงก่อนเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ตรงกับสมัยพระเจ้าเอกทัศ จนถึงหลังเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ตรงกับสมัยพระเจ้าตากสินมหาราชกอบกู้เอกราชและสถาปนากรุงธนบุรี โดยผู้แต่งให้ตัวละครเอกเป็น “จารบุรุษ” ที่ต้องปลอมตัวเป็นขันทีสืบความลับและเรื่องราวของกรุงศรีอยุธยาที่ทำให้ตัวละครเกิดสำนึกความรักชาติ ต้องการปกป้องชาติไทยไว้ให้ชนรุ่นหลัง ซึ่งผู้แต่งพยายามตอกย้ำให้เกิดอุดมการณ์รักชาติไทยผ่านเหตุการณ์ในนวนิยายให้ผู้อ่านได้รับอุดมการณ์นี้มากที่สุด

2. **นวนิยายเรื่องข้าบดินทร์** เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงที่สยามต้องทำศึกกับญวน รวมทั้งเป็นช่วงที่ประเทศตะวันตกกำลังเข้ามาอิทธิพลมากขึ้น โดยผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครเอกเป็นบุคคลธรรมดาที่มีความรักชาติ ต้องการทำความคุณประโยชน์ต่อแผ่นดินด้วย นอกจากนี้ยังสอดแทรกแนวคิดความรักชาติที่แสดงถึงอุดมการณ์รักชาติไทยไว้อีกมากมาย

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการตอกย้ำอุดมการณ์รักชาติ เนื่องจากมีองค์ประกอบต่าง ๆ ของความเป็นนวนิยายที่สามารถปิดบังอุดมการณ์ให้ผู้อ่านรับอุดมการณ์รักชาติได้อย่างแนบเนียนโดยไม่รู้ตัว ทำให้ผู้วิจัยสนใจและต้องการศึกษาอุดมการณ์รักชาติในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณเพื่อให้เข้าใจกระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เป็นแนวคิดที่ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบททางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ วาทกรรม และบริบทในสังคมไทยได้ชัดเจน โดย นอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough, 1989 อ้างถึงใน ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, น. 59) ได้อธิบายภาษาตามแนววาทกรรมว่า ภาษาเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคม แฟร์คลาฟได้เสนอการวิเคราะห์ภาษาตามแนววาทกรรมว่า ควรพิจารณาองค์ประกอบของภาษาและชนบททางภาษา แสดงให้เห็นว่า แฟร์คลาฟมีวิธีการวิเคราะห์ภาษาในตัวบทอย่างเป็นรูปธรรม คือ การวิเคราะห์ภาษาระดับเสียง ระดับคำศัพท์ และระดับประโยค นอกจากนี้ยังเสนอให้วิเคราะห์ภาษาระดับตัวบท คือ การวิเคราะห์การเชื่อมระหว่างประโยค การวิเคราะห์โครงสร้าง การจัดเรียงองค์ประกอบของตัวบท รวมถึงการวิเคราะห์สหบทคือ ระเบียบทางวาทกรรม ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ สมมติฐานหรือที่นักวิจัยปฏิบัติศาสตร์เรียกว่า มูลบท/ความเชื่อที่มีอยู่ก่อนแล้ว การวิเคราะห์ในระดับนี้จัดเป็นการวิเคราะห์วาทกรรมในระดับการบรรยาย (Description) ทำให้เห็นโครงสร้างทางภาษาที่สื่อให้เห็นถึงอุดมการณ์หรือลักษณะทางสังคมของผู้ใช้ภาษานั้น

ระดับต่อมาคือ การตีความ (Interpretation) ระดับนี้เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในฐานะผลผลิตทางวาทกรรมและแหล่งข้อมูลในการตีความกับปฏิบัติการทางวาทกรรมในสังคม นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาตัวบททางภาษาที่เกิดขึ้นมาก่อนและได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตัวบทที่วิเคราะห์ กล่าวได้ว่า เป็นการนำตัวบททางภาษาที่มีอยู่แล้วมาผลิตซ้ำในบริบทใหม่เพื่อสร้างความหมายใหม่ในรูปของสัมพันธ์ (Intertextuality)

ระดับสุดท้ายคือ การวิเคราะห์วาทกรรมในระดับการอธิบาย (Explanation) การวิเคราะห์ในระดับนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าบททางภาษานั้นเป็นภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม หรือแบบแผนปฏิบัติทางสังคม เช่น การใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ กล่าวชื่นชมผู้ที่ทำเพื่อประเทศชาติ แสดงให้เห็นว่าภาษาที่ใช้เพื่อการกล่าวชื่นชมนี้เป็นตัวบท มีฐานะเป็นภาคปฏิบัติการทางวาทกรรมซึ่งถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคมหรือวิถีปฏิบัติทางสังคมที่ให้ความเคารพยกย่องต่อสถาบันชาติ เป็นต้น

วาทกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางสังคม ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม ในขณะที่เดียวกันการผลิตสร้างหรือผลิตซ้ำวาทกรรมก็มีผลต่อโครงสร้างสังคมอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลาฟเป็นแนวคิดที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา อุดมการณ์ และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม และยังมีแนวทางด้านการวิเคราะห์ภาษาเพื่อให้เห็นอุดมการณ์ที่ซ่อนแฝงอยู่ภายในระบบภาษาด้วย

งานวิจัยที่นำแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาวิเคราะห์อุดมการณ์ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ คือ สุพรรณษา ภัทตรนิกร (2557 ข) ศึกษาเรื่อง อุดมการณ์รักชาติไทยในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของ วิมล ศิริไพบูลย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยาย 6 เรื่อง คือ คู่กรรม ร่มฉัตร ทวิภพ อติดา

กษัตริยา และอิริยา ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์เหล่านี้มีการใช้ภาษาตามขนบนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ภายใต้กรอบวาทกรรมรักชาติไทย นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาสื่อความหมายเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้เกิดอุดมการณ์รักชาติไทย การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายเชิงลบเพื่อให้ไทยมีภาพแทนของผู้ถูกกระทำ อีกทั้งมีการใช้ภาษาสื่อความหมายแบบแก้ต่างให้กับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย และช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ไทยด้วย

นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับอุดมการณ์สังคมด้วย เพราะอุดมการณ์รักชาติต้องต่อยอดควบคู่ไปกับอุดมการณ์สังคม ดังงานวิจัยของ สุพรรณ รักษ์ตรนิกร (2555) ซึ่งศึกษาอุดมการณ์สังคมในนวนิยายและเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของ ประภัสสร เสวิกุล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุดมการณ์สังคม กระบวนการสร้างอุดมการณ์สังคม และบทบาทหน้าที่ของอุดมการณ์สังคม โดยใช้แนวคิดอุดมการณ์ของหลุยส์ อัลธุสแซร์ และอันโตนิโอ กรัมสกี แนวคิดวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ แนวคิดเหล่านี้สามารถนำมาใช้สอดคล้องกับแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ นอร์แมน แฟร์คลาฟ ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์
 - 1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมและวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
 - 1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์
 - 1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณวรรณ นวนิยายเรื่องข้าบดินทร์ และนวนิยายเรื่อง

หนึ่งด้าวฟ้าเดียว

- 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นศึกษาและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ ได้แก่ นวนิยายเรื่องข้าบดินทร์ และนวนิยายเรื่องหนึ่งด้าวฟ้าเดียว อย่างละเอียด เพื่อคัดเลือกข้อความที่แสดงถึงอุดมการณ์รักชาติไทยที่สอดแทรกอยู่ในเรื่อง และรวบรวมไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่กำหนดไว้

4. ขั้นสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

5. ขั้นนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical description)

ผลการวิจัย

การศึกษากระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สหบท (Intertextual analysis) ดังที่ นอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough, 1989 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, น. 59) ได้กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถตอบโจทย์ในงานเชิงวิพากษ์ได้ แต่หากมีการวิเคราะห์สหบทประกอบด้วย จะช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับบริบทได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ นอร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough, 1989 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556, น. 58) ยังได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ภาษา คือ การวิเคราะห์เสียง คำศัพท์ ประโยค การเชื่อมประโยค และการจัดเรียงองค์ประกอบของตัวบทในแบบต่าง ๆ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในตัวบทชัดเจนยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทยด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ โดยจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การวิเคราะห์สหบท และการวิเคราะห์ตัวบททางภาษา ดังนี้

1. การวิเคราะห์สหบทในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ ได้แก่

1.1 ระเบียบทางวาทกรรม เป็นการวิเคราะห์ถึงรูปแบบทางภาษาที่มีลักษณะเฉพาะวาทกรรมต่าง ๆ รวมถึงลีลาภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะของผู้แต่ง นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณมีรูปแบบทางภาษาที่มีลักษณะเฉพาะคือ มีการใช้รูปแบบทางภาษาตามแบบฉบับของการแต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์คือ ใช้ภาษาแบบนวนิยายและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ โดยมีการใช้คำราชาศัพท์ คำสุภาพ หรือถ้อยคำที่ปราณีตสละสลวยเมื่อกล่าวถึงบุคคลที่มีสถานะในสังคมชั้นสูง รวมทั้งมีการสร้างประโยคแบบโบราณ เพื่อให้เกิดความสมจริงตามยุคสมัยของนวนิยาย อาทิ มักปรากฏคำว่า หามิได้ หากควรไม่ มิมี โยมิ รู้ฤไม่ เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่นวนิยายเรื่องนั้นกล่าวถึง และเกิดความสมจริง (สุพรรณษา ภักตนิกร, 2557 ข, น. 31)

นอกจากนี้ผู้แต่งยังมีการใช้ลีลาภาษาที่หลากหลายในการเขียนคือ มีการใช้ลีลาภาษาแบบโบราณ เนื่องจากมีการอ้างอิงพงศาวดาร คำให้การชาวกรุงเก่า โดยใช้ลีลาภาษาแบบทางการและยังมีเชิงอรรถเพื่ออธิบายที่มาหรือรายละเอียดของข้อมูล อีกทั้งยังมีการแทรกคำพยากรณ์ กรุงศรีอยุธยาและโคลงหรือกลอนที่แต่งขึ้นเอง เพื่อบรรยายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือบอกเล่าอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครที่แฝงอยู่ด้วย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงความรู้สึกผ่านบทประพันธ์เหล่านี้ได้ง่ายมากขึ้น และสามารถทำให้เกิดสำนึกความรัก และความต้องการปกป้องชาติไทยให้คงอยู่ต่อไปได้มากขึ้นด้วย

1.2 ถ้อยคำที่ยกมากล่าวใหม่ คือ การวิเคราะห์ถ้อยคำที่ยกมานั้นเกิดจากน้ำเสียงของผู้ใด ปรากฏในรูปแบบใด มีหน้าที่อะไร และเป็นการยกข้อความที่โน้มน้าวเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือไม่ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณมีการยกถ้อยคำจากตัวบทหลายประเภทมากล่าวใหม่ โดยเฉพาะเอกสารประเภทวิชาการ ได้แก่ พงศาวดาร ตำราพิชัยสงคราม ตำราคุณลักษณะกฎหมายพระอัยการอาชญาหลวง หรือตำราวิชาการที่เป็นตัวบทสื่อสัญญาณถึง “ข้อเท็จจริง ความน่าเชื่อถือ และข้อมูลที่ทรงคุณค่า” การที่ผู้แต่งยกตัวบทประเภทนี้มากล่าวถึงโดยตรง (Direct reporting) ทำให้ผู้อ่านเกิดสำนึกรักชาติโดยไม่เกิดข้อสงสัย

1.3 สมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทความเชื่อที่มีอยู่ก่อนแล้ว เป็นเรื่องของการ “อ้าง” ว่ามีสิ่งรับรู้ร่วมกันหรือมีความเชื่อบางอย่างร่วมกันอยู่ ทำให้ผู้อ่านเชื่อถือตามสารนั้นได้มากขึ้น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณได้อ้างถึงอุดมการณ์รักชาติไทย โดยแสดงให้เห็นว่า เป็นอุดมการณ์ที่คนไทยทุกคนต้องมีอยู่แล้ว เพื่อให้ตัวบทนวนิยายมีความน่าเชื่อถือ และยังสอดคล้องกับความเชื่อของคนไทยที่ได้รับการปลูกฝังกันมาอีกด้วย เช่น คนไทยถูกปลูกฝังว่า ถึงแม้จะเป็นคนธรรมดา ไม่มีใครจดจำ ก็สามารถปกป้องและรับใช้แผ่นดินได้ ความว่า

แม้จะไร้ชื่อ ไร้เกียรติ เขาก็ไม่จำเป็นต้องให้ตัวเองยิ่งใหญ่เหนือใคร ไม่ต้องมีการจารจารึกสลักนามของข้าปรากฏไปอีกเป็นสิบปีร้อยปี... ขอเพียงได้รู้ว่าชีวิตหนึ่งได้กระทำและอุทิศเพื่อแผ่นดินผืนนี้ ในฐานะของข้าบดินทร์ ก็ภูมิใจกับการมีลมหายใจของตัวเองมากเหลือล้น

ข้า แม้จะเป็นเพียงเศษธุลีก็เป็นเศษธุลีที่มีค่า ไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่เหนือใคร ขอให้ข้าได้รู้ ข้าได้ทำ และมีชีวิตอยู่ท่ามกลางบนดินผืนนี้เพื่อให้คนรุ่นต่อไปได้หยดเย็นบนรากฐานแห่งร่างกายและจิตวิญญาณของข้าสืบไป ข้าก็พอใจ...

เพื่อข้าจักได้ชื่อว่าเกิดมาเป็น ข้าแผ่นดิน!

(ข้าบดินทร์ เล่ม 2, น. 723)

จากข้อความข้างต้น เป็นการกล่าวถึงเจตนารมณ์ของเหม ตัวละครเอกในเรื่องข้าบดินทร์ ที่ตั้งมั่นว่า ถึงแม้ไม่มีใครจดจำชื่อตนได้ ก็ยินดีที่จะรับใช้แผ่นดิน ซึ่งเจตนารมณ์นี้จัดเป็นสมมติฐานของตัวอย่างข้างต้น เพราะเป็นความต้องการของบรรพบุรุษไทยทุกคนทั้งที่มีชื่อเสียงและไม่มีผู้คนรู้จักหรือจดจำได้ จึงเป็นสมมติฐานที่คนไทยรับรู้ร่วมกันและถูกปลูกฝังว่า ถึงแม้จะเป็นคนธรรมดา ไม่มีใครจดจำ ก็สามารถปกป้องและรับใช้แผ่นดินได้

2. การวิเคราะห์ตัวบททางภาษาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ ได้แก่

2.1 การใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อความหมายในเชิงบวก ได้แก่

2.1.1 การยกย่องตัวละครที่มีอุดมการณ์รักชาติไทย ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ มีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อยกย่องตัวละครที่มีอุดมการณ์รักชาติไทย ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและบุคลิกภาพของตัวละคร โดยมีการใช้ภาษาที่สื่อถึงบุคคลเหล่านั้นว่าเป็นผู้มีอำนาจ บุคลิกภาพภายนอกน่าเกรงขาม มีลักษณะรูปร่างแบบชายชาตินักรบที่ปกป้องชาติไทย เพื่อให้ผู้อ่านนึกภาพตามไปด้วย เช่น

ร่างผอมบางของขุนนางผู้ใหญ่ผู้มาถึงคาดว่าวัยล่วงสี่สิบ... ท่าทางเด็ดขาด... ใบหน้าเล็กของท่านบอกความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว หูสองข้างกางได้รูปคล้ายคอยสดับรับฟังเสียงทุกอย่างรอบกาย ดวงตาของท่านกราดมองทุกคนที่หมอบรับตรงชั้นบันไดอย่างพิถีพิถันพิจารณาตามประสาชายชาตินักรบ

(ข้าบดินทร์ เล่ม 1, น. 120)

จากข้อความข้างต้น เป็นการบอกลักษณะภายนอกของเจ้าพระยาบดินทรเดชา ขุนนางคนสำคัญในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 โดยมีการคาดการณ์เกี่ยวกับอายุของตัวละคร เพื่อแสดงให้เห็นว่าเจ้าพระยาบดินทรเดชาเป็นขุนนางชั้นผู้ใหญ่ มีอำนาจหน้าที่ในบ้านเมือง ทั้งยังมีการใช้คำว่า ท่าทางเด็ดขาด ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว กราดมอง ชายชาตินักรบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีอำนาจ เหมาะสมที่จะเป็นทหารคู่พระทัยของกษัตริย์ และมีอำนาจในการปกป้องบ้านเมืองต่อไป

ต่อมาคือ ความสามารถในการรบ มีการบอกกล่าวถึงความสามารถในเรื่องของการวางแผนการรบ ความรู้เชิงกลศึกและตำราพิชัยสงคราม เพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความสามารถด้านการรบของตัวละคร โดยผู้แต่งมีการนำเสนอโดยนำข้อมูลจากพงศาวดารมากล่าวถึงโดยตรง หรือนำข้อมูลจากพงศาวดารมาดัดแปลง เพิ่มบทสนทนาของตัวละคร เพื่อความสมจริงของนวนิยายมากขึ้น

สุดท้ายคือ การมีสำนึกรักชาติและทำเพื่อชาติ โดยกล่าวถึงการมีสำนึกให้ตระหนักเกี่ยวกับชาวต่างชาติ อย่าไว้ใจชาวต่างชาติมากเกินไป อาจเป็นภัยต่อบ้านเมือง นอกจากนี้ยังมีการย้าเรื่องการให้สัตย์ปฏิญาณและซื้อสัตย์ต่อแผ่นดิน การอุทิศตนเพื่อชาติบ้านเมือง การเป็นท่วงบ้านเมืองจากเหตุการณ์ความไม่ปกติต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกที่บ้านเมืองเป็นของเรา ให้บุญคุณแก่เรา เราจึงควรที่จะซื้อสัตย์ ปกป้อง รักษา และทำคุณเพื่อตอบแทนบ้านเมืองของเราต่อไป

2.1.2 การยกย่องความเป็นไทย ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ มีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อยกย่องความเป็นไทย ได้แก่ ศิลปะการแสดงของไทย เช่น สังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ละครนอกเรื่อง ไชยเชษฐ และเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ประหารนางวันทอง นอกจากนี้ยังกล่าวถึงศิลปะการแสดงอื่น ๆ ของไทย ได้แก่ กระบี่กระบอง และหุ่น โดยผู้แต่งต้องการให้เห็นถึงคุณค่าของการแสดงเหล่านี้ เพื่อให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจศิลปะการแสดงของไทยเหล่านั้นได้ง่ายมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อยกย่องศิลปวัฒนธรรมของไทย ได้แก่ วิชาดาบอาทมาต วิชาดาบชั้นสูงที่ช่วยกู้บ้านกู้เมืองได้ และการเล่นกลบทหรือกลอักษร ซึ่งเป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของคนไทยสมัยก่อนจนสามารถนำไปใช้ในเชิงการศึกได้ ทำให้ผู้อ่านรับรู้ได้ว่าศิลปวัฒนธรรมประเภทโคลงกลอนของไทย ก็สามารถนำไปใช้เป็นวิชาทางการทหาร และการศึกสงครามได้

2.1.3 การกระตุ้นเตือนให้เกิดสำนึกรักชาติไทย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณมีการใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงการกระตุ้นเตือนให้เกิดสำนึกรักชาติไทยเกี่ยวกับความเป็นท่วงชาติบ้านเมือง การคาดการณ์ภัยจากชาวตะวันตก เพื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านเกิดความไม่ไว้วางใจจะได้ไม่ประมาทในภายหลัง เช่น

“ภายภาคหน้า การศึกสงครามข้างญวนข้างพม่าก็เห็นจะไม่มีแล้ว จะมีอยู่ก็แต่ข้างพวกฝรั่ง ให้ระวังให้ดี อย่าให้เสียทีแก่เขาได้ การงานสิ่งใดของเขาที่คิด ควรจะเรียนเอาไว้ไว้ให้เขาอย่างเขา แต่อย่านับถือเลื่อมใสไปทีเดียว”

(ข้าบดินทร์ เล่ม 2, น. 711)

จากข้อความข้างต้น เป็นการกล่าวถึงความเป็นห่วงชาติบ้านเมืองของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระองค์ทรงกระตุ้นเตือนให้คนรุ่นต่อไปคอยระวังภัยจาก พวกฝรั่ง อย่าให้มาเอาเปรียบเรา ซึ่งผู้แต่งได้ใช้กลวิธีการยกพระราชดำรัสสุดท้ายจากพงศาวดารมา กล่าวถึงโดยตรง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่า พระมหากษัตริย์ยังทรงเป็นห่วงบ้านเมือง แม้จะเป็นวาระ สุดท้ายของพระองค์แล้วก็ตาม

2.2 การใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อความหมายในเชิงลบ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ของวรรณวรรณ มีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายเชิงลบในเรื่องไทยมีสถานะเป็นผู้ถูกกระทำ โดยแสดงผ่านเหตุการณ์เสียกรุงครั้งที่ 2 มีการกล่าวถึงเหตุการณ์พม่าเคลื่อนทัพเข้าไทยอย่างผิดปกติ จนพม่าสามารถเข้าโจมตีไทย ทำให้ไทยสูญเสียดินแดนให้พม่าได้ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพแห่งการ สูญเสียจากการเป็นผู้ถูกกระทำได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเจ็บปวดตามเหตุการณ์ ไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาเพื่อแสดงว่าข้าศึกเลวร้ายผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การชักนำ ให้คนไทยเข้ารับ พม่าบุกยึดเมืองต่าง ๆ ของไทย พม่าฆ่าคนไทยอย่างทรมาณ เพื่อทำให้เกิดภาพ ข้าศึกในฐานะผู้รุกรานชาติไทย มีความโหดร้าย และสร้างความเจ็บปวดรวดร้าวให้แก่คนไทย ส่งผล ให้ผู้อ่านรู้สึกเจ็บแค้นแทน และอาจเกลียดชังพวกพม่าที่ได้ฆ่าคนไทยให้ตายอย่างทรมาณด้วย

2.3 การใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อสื่อความหมายถึงการแก้ต่าง นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ของวรรณวรรณ มีกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายถึงการแก้ต่างไว้ 2 ประเด็น ได้แก่

2.3.1 การแก้ต่างให้กับบุคคลในประวัติศาสตร์ พบการแก้ต่างให้กับบุคคลใน ประวัติศาสตร์เพียงพระองค์เดียว คือ พระเจ้าเอกทัศ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา พระองค์ เคยถูกกล่าวหาว่าเป็นกษัตริย์ผู้อ่อนแอ บัญชาการรบผิดพลาด ทำให้ต้องเสียบ้านเสียเมืองไป โดยผู้ แต่งได้แก้ต่างให้พระองค์ผ่านมุมมองของผู้แต่งและมุมมองของตัวละครอื่นว่า พระองค์ไม่ได้อ่อนแอ ไม่สนใจการศึกษา แต่เป็นเพราะบรรดาเหล่าขุนนางเพ็ดทูลความเท็จ ทำให้ฎีกาต่าง ๆ ของราษฎรไม่ถึง พระเนตรพระกรรณ ไม่มีขุนนางให้การสนับสนุนพระองค์ และพระองค์ก็ไม่ได้ทรยศกับการเสีย เมืองครั้งนี้ด้วย เช่น

“...พวกขุนนางเวลานี้ก็เอาแต่หาทางเก็บทรัพย์สมบัติตนเพื่อหวังจะได้หลบหนีพวก อังวะที่เข้ามาปล้นชิง จนไม่มีใจรับพระราชดำรัสไปแก้ไขการศึกษา... พ่อเจ้าอยู่หัวทรง บัญชาการศึกษา แต่กลับไม่มีขุนนางคนไหนยอมร่วมมือร่วมใจรับฟัง หลายคนก็เอาแต่ความ หวาดกลัว พะวงแต่เก็บทรัพย์สมบัติและปกป้องครอบครัวตัวเอง ไม่ต่างอันใดกับการทิ้งให้ พวกเราในนี้ต้องรับหน้าพวกอังวะตามลำพัง...” กรมขุนวิมลนั่งชันหน้าพระเนตร

“ไม่มีหน่อเนื้อเชื้อกษัตริย์พระองค์ไหนต้องการจะเสียเมืองหรอก...”

(หนึ่งด้าวฟ้าเดียว เล่ม 2, น. 590)

จากข้อความข้างต้น เป็นการแก้ต่างให้พระเจ้าเอกทัศ โดยผู้แต่งได้แก้ต่างให้กับ พระองค์ผ่านมุมมองของกรมขุนวิมลภักดี พระอัครชายาในพระองค์ว่า พระเจ้าเอกทัศทรงบัญชาการ ศึกษาด้วยพระองค์เอง แต่ก็ไม่ไฉนมากนัก เมื่อไม่มีขุนนางให้การสนับสนุนพระองค์ จึงเป็นการแก้ต่าง

ได้ว่าพระองค์ไม่ได้ทรงอ่อนแอ หรือไม่ใส่พระทัยการศึกษา แต่เป็นเพราะเหล่าขุนนางเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่า ทำให้เหตุการณ์เลวร้ายเกินกว่าที่จะแก้ไขได้

2.3.2 การแก้ต่างให้กับช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ พบการแก้ต่างให้กับเหตุการณ์การเสียเมืองให้พม่า โดยไทยถูกกล่าวหาว่าเป็นเพราะคนไทยในสมัยนั้นไม่สามัคคีกัน ทำให้เป็นรอยร้าวใหญ่ให้พม่าโจมตีได้ อีกทั้งเหตุที่เราต้องเสียเมืองเป็นเพราะเรามีไส้ศึก ไม่ใช่เพราะคนไทยไม่สามัคคีกัน

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง อุดมการณ์รักชาติไทยในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณ สามารถสรุปผล และอภิปรายผลการศึกษาได้ 5 ประเด็น ดังนี้

1. การผลิตสร้างนิยามเชิงบวกให้ไทยและสร้างนิยามเชิงลบให้ข้าศึก นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณได้สร้างนิยามเชิงบวกของความเป็นไทย โดยสร้างตัวละครที่มีอุดมการณ์รักชาติให้มีภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างนิยามเชิงบวกให้ไทยผ่านวัฒนธรรมอันงดงามต่าง ๆ เพื่อแสดงว่าเป็นสิ่งที่สวยงามและทรงคุณค่า นอกจากนี้ยังสร้างนิยามเชิงลบให้แก่ข้าศึก โดยการแสดงภาพว่าข้าศึกโหดร้ายและไทยเป็นผู้ถูกกระทำ การสร้างนิยามดังกล่าวจะช่วยให้นิยามเชิงบวกของไทยโดดเด่นมากขึ้น สอดคล้องกับที่ สุพรรณา ภักตรนิกร (2557 ข, น. 87-89) กล่าวว่า การสร้างนิยามเชิงบวกให้ไทยและนิยามเชิงลบให้ข้าศึก เป็นการมองว่าชาติไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีงามควรค่าแก่การรักษาไว้ ส่วนข้าศึกมีภาพลักษณ์ที่เลวร้าย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจิตสำนึกรักชาติ และอาจทำให้ผู้อ่านเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดอุดมการณ์รักชาติไทยหมุนเวียนอยู่ในสังคมไทยต่อไปได้

2. การสั่งสอนบุคคลในสังคมปัจจุบัน นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณทำให้ผู้อ่านมองภาพประวัติศาสตร์เป็นบทเรียนในการใช้ชีวิต ผู้แต่งได้แสดงว่าช่วงเวลาในประวัติศาสตร์เป็นช่วงเวลาที่น่าใช้ชีวิตอยู่มากกว่าในยุคสมัยใหม่ เห็นได้จากการบรรยายความสวยงามต่าง ๆ ถึงแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ แต่เพราะคนไทยกลับมาสามัคคีกัน จึงทำให้ชาติไทยสามารถกลับมาเป็นปึกแผ่นได้ในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งขัดกับสังคมไทยในปัจจุบันที่มีแต่ความขัดแย้ง จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้แต่งนวนิยายต้องการนำเสนอนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ออกมา เพื่อให้บุคคลในสังคมมองเห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และต้องการให้ภาพความสงบสุขนั้นมาปรากฏในสังคมปัจจุบัน การแสดงภาพอดีตนั้นอาจเรียกได้ว่าเป็นการทำให้คนปัจจุบันรู้สึก “หวนให้หาอดีต” ดังที่ Chaiworaporn (2002) และ Choopen (2007) กล่าวว่า การหวนให้หาอดีต (Nostalgia) เป็นการสร้างประดิษฐกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อกอบกู้ความเป็นไทยคืนมา สังเกตได้จากวรรณกรรมที่นักเขียนหันกลับไปหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณก็ได้สะท้อนภาพประวัติศาสตร์เหล่านั้นชัดเจน

3. การทำให้คนไทยมีจิตสำนึกในการทำเพื่อชาติ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของวรรณวรรณได้แสดงให้เห็นว่า สำนึกรักชาตินั้นมีความสำคัญในทุกยุคทุกสมัย ในแต่ละช่วงเวลาของไทยต้องทำศึกนั้น ผู้แต่งได้นำเสนออุดมการณ์รักชาติผ่านกลวิธีการใช้ภาษาได้อย่างชัดเจนให้ผู้อ่านมองเห็นถึงความเสียสละชีวิตและเลือดเนื้อและความกล้าหาญนั้นเป็นสิ่งที่พึงกระทำ เพราะนอกจากจะช่วยปกป้องรักษาแผ่นดินไว้ได้แล้ว ยังมองเห็นผลของการกระทำความดีที่ส่งผลให้ตัวละครที่มีอุดมการณ์รักชาติเหล่านั้นมีความสุขอยู่ในแผ่นดินไทย สอดคล้องกับที่

สุพรรณษา ภักตธนิก (2557 ข, น. 89) กล่าวไว้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ชี้ให้คนไทยเกิดจิตสำนึกรักชาติจากการมองตัวละครต่าง ๆ ในนวนิยายเป็นแบบอย่าง และต้องการที่จะมีส่วนร่วมช่วยในการทำเพื่อชาติไทยแบบบรรพบุรุษของตน

4. การโต้กลับอาณานิคม เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของทั้งสองเรื่องนี้เป็นช่วงเวลาของไทยถูกประเทศอื่นรุกราน การที่วรรณกรรมเลือกช่วงเวลาดังกล่าวมาอาจเป็นการโต้กลับอาณานิคมและสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ประเทศไทยก็เป็นได้ ในอดีตการตกอยู่ภายใต้อาณานิคมนั้นเท่ากับเสียแผ่นดินส่วนในปัจจุบันจะเป็นการถูกรอบงำจากกระแสทางวัฒนธรรมของชาติอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังทำให้คนไทยสูญเสียตัวตน จึงมีการเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ขึ้นมาเพื่อโต้กลับกระแสทางวัฒนธรรมเหล่านั้น นวนิยายอิงประวัติศาสตร์จึงจัดเป็นงานเขียนเชิงโต้กลับอาณานิคมที่อยู่ในช่วงหลังอาณานิคม (Postcolonial) สอดคล้องกับที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2560, น. 244-261) กล่าวไว้ว่างานเขียนช่วงหลังอาณานิคมจะเป็นงานเขียนที่มุ่งแสดงความเป็นอื่นและการต่อสู้ลัทธิอาณานิคมเพื่อสร้างคุณค่าและอิสรภาพของมนุษย์ เสรีภาพ อัตลักษณ์ และปัจเจกภาพ งานเขียนหลังอาณานิคมจึงมีฐานะเป็นปากเสียงและกระตุ้นย้าเตือนให้ประเทศอาณานิคมรักและห่วงแหนในความเป็นชาติของตนมากขึ้น

5. การยกย่องตัวละครที่มีความรักชาติ ในนวนิยายทั้งสองเรื่อง จะเห็นได้ว่า ตัวละครที่มีความรักชาติส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครที่อยู่ในชนชั้นสูงของสังคม ทำให้เห็นว่าการที่วรรณกรรมสร้างตัวละครที่มีอุดมการณ์รักชาติส่วนใหญ่เป็นบุคคลชนชั้นสูง อาจเป็นเพราะอุดมการณ์รักชาติมีความสัมพันธ์กับ กลุ่มอำนาจรัฐ เนื่องจากรัฐเป็นสถาบันหลักที่มีอำนาจในการผลิตสร้างอุดมการณ์รักชาติผ่านปฏิบัติการต่าง ๆ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และรัฐยังมีอำนาจคุมสื่อวรรณกรรมต่าง ๆ ให้ใช้ภาษาภายใต้กรอบอุดมการณ์รักชาติด้วย ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาครัฐส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอำนาจในสังคม หรือเรียกอีกอย่างว่าชนชั้นปกครอง สอดคล้องกับที่ สุพรรณษา ภักตธนิก (2557 ข, น. 89) กล่าวไว้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกับอำนาจของรัฐ และเป็นกลุ่มข้อความที่สามารถหยิบยืมภาษารักชาติให้คนในสังคมไทย ส่งผลให้รัฐไทยสามารถดำรงความเป็นรัฐไทยไว้ได้ ดังนั้น การยกย่องตัวละครที่มีความรักชาติให้เป็นบุคคลที่อยู่ในชนชั้นสูงของสังคมจึงเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มอำนาจในสังคมที่มีบทบาทในการกระทำเพื่อชาติไทยในทุกยุคทุกสมัยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรศึกษากระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของผู้แต่งท่านอื่น
2. ควรศึกษากระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติในงานเขียนประเภทอื่น เช่น เรื่องสั้น บทกวี การ์ตูนสำหรับเด็ก เป็นต้น
3. ควรศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์โดยนำทฤษฎีการวิเคราะห์วรรณกรรมของตะวันตกมาวิเคราะห์ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของไทย

.....

๔เอกสารอ้างอิง๕

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2560). แว่นวรรณคดี ทฤษฎีร่วมสมัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: นาค.วรรณวรรณ. (2555). ข้าบดินทร์ เล่ม 1-2. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ ฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- _____. (2559). หนึ่งด้าวฟ้าเดียว เล่ม 1-2. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ ฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- สุพรรณา ภักตรนิกร. (2555). อุดมการณ์สังคมในนวนิยายและเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของประภัสสร เสวิกุล. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2557 ก). กระบวนการสร้างอุดมการณ์รักชาติไทย ด้วยกลวิธีทางภาษาในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ของ วิมล ศิริไพบูลย์, มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ปีที่ 2 (1), 109-140.
- _____. (2557 ข). อุดมการณ์รักชาติไทยในนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ ของวิมล ศิริไพบูลย์. รายงานการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- อรองค์ ชากร. (2553). นามานุกรม นักเขียน-นักแปล: เฉพาะนักแปลไทย-อังกฤษ. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม.
- Chaiworaporn, A. (2002). Nostalgia in post3crisis Thai cinema. FOCAS: Forum on Contemporary Art & Society, (4), 298-310.
- Choopen, C. (2007). Nationalism in contemporary Thai society: A case study of period films from 1997 to 2005. Master's Thesis, Southeast Asian Studies Program, Chulalongkorn University.